

Illyés Gyula:

Kháron ladikján

(részlet)

Közlés Londonból.

Hazájától évtizedek óta távol élő, méltán neves hazánkfia eszi neje főztjét hatvanadik életévében:

- Ez a halászlé is csupa halszál!
- Hol?
- Akarom mondani halszál!
- Ez?
- Vagyis hogy hal-szálka!
- Micsoda?
- Hal-szál-ka!

Mindez mulatságos, igen. Nem nevetséges. Az öregség efféle szóvétő, cselekvéstévesztő tüneteinek ugyanis elsőként, ahogy mondtuk, maga a tünetek elszenvedője mulat.

Bergson nevetés-elméletéből az a rész állja az időt, (ami már előtte is állta): kacagni való az a cselekedet, amelyet észlelünk akkor is gépiesen végez, amikor elméjét kellene használnia. Az öregség tüneteiben is, láttuk, ilyenféle gépiesség működik. Mégpedig oly módon, hogy a gép ki-kihagy. „Szórakozottak” vagyunk? Szabadjára hagytuk a bennünk működő reflex szerkezetet, s az a maga kontójára vezet most – bennünket is.

Szaporítsam az adatokat? Mulassunk?

Fölkelek az asztaltól, hogy a feleségem helyett a faliszekrényből idehozzam a sótartót. A törkölyösüveget veszem ki, s teszem a vendég, a kis diáklány elé.

Igen, mert abból a szekrényből én esztendők óta csak üveget szoktam az asztalra vinni.

Derül mindenki persze; én is velük. Legbátrabban.

A bölcsesség, a latin fölény jóvoltából vajon, amelyet mostanában – épp e korszak ellenszeréül – annyit hangoztatok?

Nem; ezen mindenki méltán derülhet. A velem egyívásúak társaságában egynél több jellemző esetet alig tudok elmondani. A többiek úgy ontják a magukéit, versenyben, szavaikkal szinte egymást taszigálva, a fölhasználó hahota végén.

Nem igaz, hogy Kháron ladikjának egy-egy utazó-csoportja némaságba fagyva siklik az árnyak honába. Ha csak egy kicsit is összehangolt az a csoport, hangos adomázás, térdcsapkodó jókedv közepette ringatóznak a biztos vég felé.

Hisz az elmúlás is olyan gépies! Hisz – jól megmondolva – élő embernek egyszer csak hidegen, mereven feküdni: halottnak lenni – ez aztán a fő nevetség! Amikor maga a gép is – gépszerű: észtelen.

Barátság

VII. évfolyam 5. szám
2000. november 15.

TARTALOM

DOKUMENTUM

Közös nyilatkozat 2942

KÖZÖS EURÓPÁNK

Interjú Doncsev Tosóval	2943
A hazai kisebbségek oktatási rendszere, I. rész	2945
Borbála és András keresztény vértanúk	2948
Hogyan készült H. F. lakása?	2950
Kányádi Sándor verse	2952
150 éve született Mersich Máté	2953
A ruszinok ébresztője	2954
Radoszav Miklós versfordításai	2956

MELLÉKLET AZ IDŐSELLÁTÁSRÓL

„A jövő csupa múltból áll.”	2957
Bevezető	2958
Interjú Orsós Évával	2959
Jó példák pedig vannak	
riport a bolyi Idősek Házában	2964
Az eleki Idősek Napközijében (riport)	2967
Körkép a gradistyei horvátokról (riport)	2968
Lux Antal rajzai	2970
Budapesti szlovákok	
Nyugdíjas Klubja	2972
A Fővárosi Lengyel Önkormányzat a nyugdíjasokért	2973
Látogatás az Újpesti Zsidó Szeretetotthonban	2974
Balázs Jánosra emlékezve	2976
Hospice mozgalom Magyarországon (tanulmány)	2978
Temesvári Idősek Otthona	2982
Idősek helyzete Ausztriában	2984
Idősek otthonai a magyarországi németeknél (tanulmány)	2986
Ember Mária versfordításai	2992

AZ OMBUDSMAN AKTÁIBÓL

„...mert vétkesek közt cinkos aki néma”	
Rasszizmus elleni konferencia Strassbourgbán	2993

KÖNYV

Magyarországi népszokások 2995

KITEKINTŐ

A Dél-Tirolban élő ladinokról 2997

HÁZAINK TÁJA

Kímélő konyha 2999

Inhalt – Contents 3000